

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Талько Н. А., ст. викладач

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. В умовах ринкових відносин для сільськогосподарських підприємств велике значення мають витрати, від рівня яких залежить результат господарювання. Створення ефективної системи управління витратами викликає необхідність наявності якісних джерел інформації, адекватного інформаційного забезпечення. Проблеми пов'язані з управлінням витратами підприємств, формуванням облікової і економічної інформації для потреб менеджменту, сталого економічного розвитку аграрних підприємств відображено в наукових працях Саблука П.Т., Кірейцева Г.Г., Цаль-Цалка Ю.С., Сопка В.В., Лінника В.Г. та ін.

Незважаючи на значний обсяг досліджень із даної проблематики, існує потреба подальшого аналізу і дослідження інформаційної системи управління витратами, яка відповідала б сучасним вимогам ринку.

Основний матеріал. Функціонування сільськогосподарських підприємств тісно пов'язане з ринком, який висуває досить жорсткі фінансові та економічні вимоги, орієнтує товаровиробників на ефективну діяльність. Кожне сільськогосподарське підприємство, зацікавлене в побудові такої системи управління витратами, яка забезпечила б йому одержання максимального прибутку. Зростає роль і значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи менеджменту.

Система управління не можлива без адекватного інформаційного забезпечення. С.Г. Діордіца підкреслює: «Управление без информации невозможно, а неиспользуемая информация бесполезна» [1, с. 37].

З розвитком ринкових відносин посилюються вимоги до інформаційної системи, яка повинна бути зорієнтована на інтереси користувачів, забезпечувати виробництво кращої якості продукції та менших затрат, можливу конкуренцію на ринку.

Інформаційне забезпечення – це особливий процес задоволення інформаційних запитів та потреб споживачів, котрий складається з підготовки й надання інформації користувачам відповідно до їхніх об'єктивних потреб. Вважаємо, що інформаційне середовище в процесі управління витратами повинно бути направлене на побудову такого механізму управління витратами, який забезпечив би товаровиробникам рентабельну діяльність. На наш погляд, інформаційна система повинна включати управлінську обліково-економічну інформацію: планово-прогнозну, нормативно-довідкову, облікову, оперативно-технічну, що є необхідною передумовою для прийняття рішень щодо економічно обґрунтованого використання ресурсів (Рис. 1).

Облікова інформація використовується для проведення аналізу та оцінки діючої системи управління витратами. В умовах розвитку ринкових відносин важливо кожному

сільськогосподарському підприємству розробити чітку стратегію управління витратами, при якій воно могло б існувати та триматися на ринку, бути готовим до конкуренції на ньому, успішно працювати в ринковому середовищі.

Оскільки процес управління витратами являє собою комплекс цілеспрямованих дій, направлених на раціоналізацію розміру і структури витрат, то управління ними не можливе без використання параметрів управління витратами – сукупності показників, зміна яких впливає на розмір і структуру витрат, а також на доходи та активи підприємства.

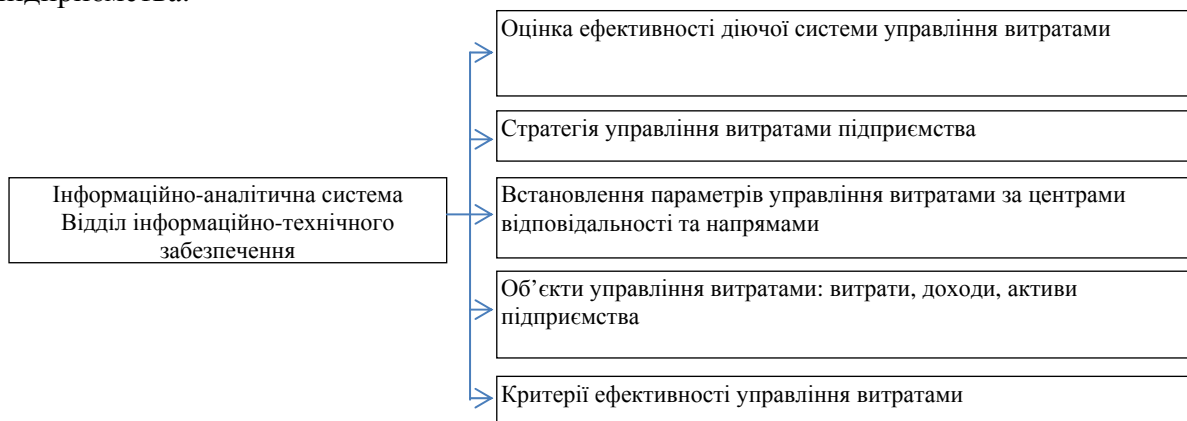

Рис. 1. Інформаційне забезпечення управління витратами

Реалізація інформаційно-аналітичної системи дає змогу підприємству визначити результат управління витратами – критерії ефективності управління витратами: чистий прибуток, прибутковість продукції та ін.

Обліково-аналітична система направлена на збір із різноманітних джерел даних та їх узагальнення; опрацювання одержаних даних та їх трансформацію в цілісні інформаційні масиви, аналітичну оцінку інформації для прийняття управлінських рішень (рис. 2).

Дослідження, проведені на сільськогосподарських підприємствах Житомирської області, показали, що більшість з них не готові працювати в ринкових умовах, оскільки не приділяють належної уваги управлінському обліку; аналізу, плануванню, прогнозуванню, створенню раціональної системи контролю за рівнем витрат. А це ускладнює прийняття рішень щодо поведінки підприємств на ринку.

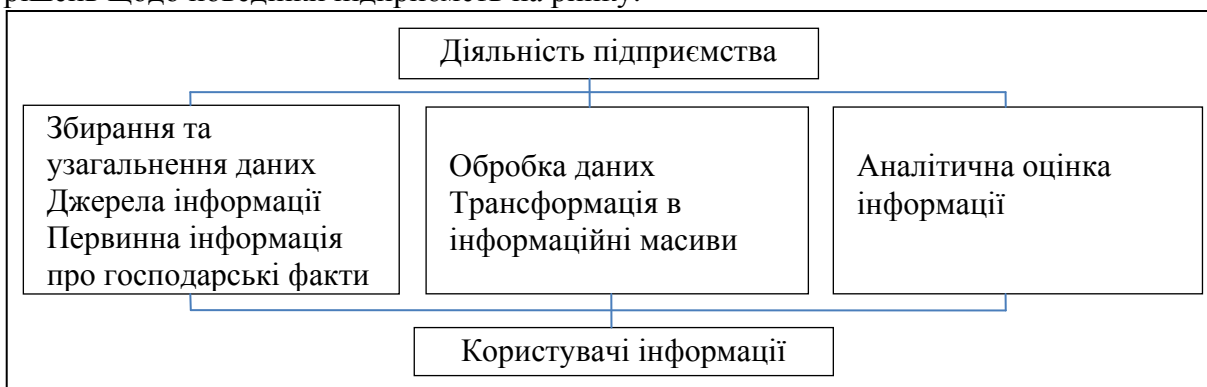

Рис. 2. Інформаційно-аналітична система управління витратами

На сучасному етапі розвитку економіки, коли інформаційна система націлена на потреби користувачів, управлінський облік має стати не другорядним, а первинним джерелом формування інформації про витрати, оскільки така інформація формується оперативно та появляється можливість не просто констатувати факти господарської діяльності, а впливати на сам процес формування витрат, контролювати причини витрат.

Виконання функцій обліково-аналітичною системою залежить від розробки та

дотримання виваженої обліково-аналітичної політики по управлінню витратами на основі бюджетування. Ефективна діяльність підприємства – це результат господарювання його центрів відповідальності, які в якості норм контролю використовують бюджети витрат.

При такому підході товаровиробники реально можуть впливати на прибутковість, рівень витрат в межах встановлених нормативів, контролювати сам процес їх формування за допомогою звітної інформації: звітів про виконання бюджетів, управлінської звітності за центрами відповідальності та оперативної звітності. Створення раціональної системи управління витратами викликає необхідність упорядкування потоків інформації, удосконалення її носіїв, які повинні відображати процеси витрачання та одержання доходу від використання ресурсів. Внутрішня звітність стає інформаційним продуктом, що забезпечує користувачам можливість прийняття адекватних управлінських рішень.

Формування оперативної, достовірної, якісної інформації для належного контролю, оцінювання та аналізу результатів діяльності підприємства потребує відповідної підготовки та підвищення кваліфікації облікових працівників., здатних оперативно збирати, реєструвати та систематизувати інформацію, інтерпретувати її для прийняття управлінських рішень.

Інформаційна система повинна постійно розвиватися і вдосконалюватися відповідно до потреб управління. Сучасні економічні умови, які характеризуються динамічністю та складністю кон'юнктури ринку, посиленням конкурентної боротьби, швидкими непередбачуваними змінами законодавства вимагають стратегічного підходу до процесу управління витратами, розробки та впровадження комп'ютерної технології інформаційного забезпечення.

Висновки та пропозиції. Управління витратами є одним із основних питань діяльності аграрних підприємств, оскільки вони беруть участь у формуванні прибутку. Результативність управління визначається якістю інформаційного забезпечення.

Ринкове середовище орієнтує облік, як інформаційну систему, на потреби менеджменту, використання управлінської обліково-економічної інформації для зниження витрат та розвитку підприємства.

Використані джерела інформації

1. Диордица С.Г. Информация в управлении сельскохозяйственным производством / С.Г. Диордица. – Киев – Одесса: Вища школа. Головное изд-во, 1979. – 184 с.
2. Ивашкевич В.Б. Организация управленческого учета по центрам ответственности и местам формирования затрат / В.Б. Ивашкевич // Бухгалтерский учет – 2000. - № 5 – С. 56-59.
3. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Г.Г. Кірейцев – К.: ЦУЛ, 2002. – 495 с.
4. Саблук П.Т. Основи організації сільськогосподарського ринку / П.Т. Саблук, Д.Я. Карич, Ю.С. Коваленко – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 190 с.
5. Шандова Н.Ц. Створення ефективної системи управління витратами підприємств / Н.Ц. Шандова // Фінанси України. – 2003. - № 7. – С. 97-101.
6. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 647 с.